

ПРОТОКОЛ

засідання Регіональної платформи «Діалог безпеки» у Рівненській області

Дата проведення: 14 травня 2021 року

м. Рівне

Місце проведення: м. Рівне, вул. Кавказька, 7, Регіональний центр з надання БВПД у Рівненській області

Час проведення: 11.00-14.00

Учасники засідання, представники територіальної громади, а також наступних організацій (служб, відомств):

- Головне управління Національної поліції України в Рівненській області;
- Управління дотримання прав людини Національної поліції України;
- Управління патрульної поліції в Рівненській області Департаменту патрульної поліції;
- Рівненський зональний відділ Військової служби правопорядку;
- Управління Державної міграційної служби України в Рівненській області;
- Благодійна організація "Мережа 100 життя Рівне";
- Громадська організація "Центр підтримки громадських ініціатив "Чайка";
- Рівненський відокремлений підрозділ Громадської організації "Всеукраїнське об'єднання адвокатів, які надають безоплатну правову допомогу";
- Громадська організація «Експертний центр з прав людини»;
- Регіональний центр з надання безоплатної вторинної правової допомоги у Рівненській області.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

1. Загальна інформація про ініціативу «Ефективна співпраця громадянського суспільства з безпековими службами в Україні» і Регіональну платформу «Діалог безпеки».
2. Розгляд основного питання засідання «Безпека затриманих осіб та працівників правоохоронних органів при здійсненні заходів, які передбачають обмеження свободи громадян».
3. Формування переліку проблемних моментів та пропозицій щодо їх вирішення.
4. Формування пропозицій, які можуть вирішити проблеми озвучені вище.

Регіональний координатор _____ (підпис) Бідюк С.В.

РОЗГЛЯД ПИТАНЬ:

ВСТУП / ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1. По першому питанню порядку денного:

Загальна інформація про ініціативу «Ефективна співпраця громадянського суспільства з безпековими службами в Україні» і Регіональну платформу «Діалог безпеки».

Слухали:

Світлану Бідюк, яка презентувала ініціативу «Ефективна співпраця громадянського суспільства з безпековими службами в Україні» і Регіональну платформу «Діалог безпеки». Коротко розповіла про цілі та задачі проекту та мету засідання.

2. По другому питанню порядку денного:

Розгляд основного питання засідання «Безпека затриманих осіб та працівників правоохоронних органів при здійсненні заходів, які передбачають обмеження свободи громадян».

Слухали:

Світлану Бідюк, яка озвучила три питання для визначення проблем та напрацювання шляхів вирішення зазначених проблем.

1. Затримання осіб за підозрою у вчиненні злочину або у порядку, установленому Кодексом України про адміністративні правопорушення. Фіксація часу та місця фактичного затримання;

2. Належний облік фактів затримання осіб та виконання вимог статті 209 КПК України;

3. Проблеми при інформуванні центрів безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб.

Виступили:

По першому питанню.

Обговорення цього питання показало, що представниками безпекових служб висловлено чітке розуміння підстав затримання осіб за підозрою у вчиненні злочину та у порядку, встановленому Кодексом України про адміністративні правопорушення.

Так, представники безпекових служб вважають, що фактичне затримання починається з моменту висловлення наказу та/або застосування до особи заходів примусу.

Водночас, висловлена позиція щодо проблемних питань під час практичної реалізації вимог ст. 208 КПК України в частині визначення підстав для здійснення затримання. Зокрема, наразі певна кількість статей Кримінального кодексу України не передбачає такого покарання як позбавлення волі. Як наслідок, поліцейські позбавлені права здійснювати затримання осіб за кримінальні правопорушення, які відносяться до категорії кримінальних проступків та нетяжких злочинів. Це також породжує приховування затримань, адже на практиці поліцейські таки здійснюють затримання осіб, які підозрюються у вчиненні нетяжких злочинів, проте не оформлюють цей процес і така особа фактично перебуває у відділку поліції у невизначеному стані, тобто є запрошеною або доставленою для участі у процесуальних діях.

Також представники силових структур вказали, що у практичній площині виникають певні труднощі під час розуміння таких правових конструкцій, як «безпосередньо після вчинення злочину» та «щойно вчинила злочин», оскільки на законодавчому рівні немає уточнень щодо часу, який повинен минути з моменту вчинення кримінального правопорушення.

У ході дискусії було вказано, що таке формулювання позбавляє можливості затримати особу, яка була викрита у вчиненні кримінального правопорушення після здійснення низки слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій, тому що у такому випадку буде відсутня необхідна умова для здійснення затримання у порядку ст. 208 КПК України: «безпосередньо після вчинення злочину» або «щойно вчинила злочин».

За результатами обговорення цього питання Регіональною платформою надано пропозицію щодо необхідності внесення змін до статті 208 Кримінального процесуального кодексу України в частині визначення підстав для затримання, а саме конкретизувати поняття - «безпосередньо після вчинення злочину» та «щойно вчинила злочин», а також передбачити право уповноваженої службової особи здійснювати затримання за певні кримінальні правопорушення, які не є тяжкими, але

за своїми наслідками є суспільно небезпечними (наприклад, за злочини, які посягають на життя, здоров'я особи).

Координатором регіональної платформи висловлена позиція, що законодавцям необхідно розглянути можливість зміни самого механізму затримання та надати надання повноважень правоохоронним органам проводити затримання підозрюваних у вчиненні тяжких та особливо тяжких злочинів без врахування часу, який пройшов після його вчинення, з одночасним повідомленням прокурора та слідчого судді про цей факт та надання строку для невідкладного доставлення такої особи до суду для вирішення питання про законність затримання та обрання запобіжного заходу.

Представники правоохоронних органів зауважили про те, що висловлена пропозиція мінімізуватиме підстави незаконних/прихованих затримань та сприятиме оперативності розслідування кримінального провадження.

Крім того, представники патрульної поліції наголосили на доцільності розширення переліку адміністративних правопорушень, за вчинення яких працівники Національної поліції могли б здійснювати затримання. Так, в умовах пандемії коронавірусу, на їх думку, слід надати право здійснювати затримання осіб при порушенні правил щодо карантину, а також при вчиненні дрібної крадіжки.

Обговоривши це питання, Регіональною платформою, запропоновано внести зміни до статті 262 КУпАП, а саме розширити перелік адміністративних правопорушень, за вчинення яких органи (посадові особи) мають право здійснювати затримання, зокрема, включити правопорушення, передбачені статтями 44-3, 51 КУпАП.

Ключовим під час обговорення також стало питання щодо фізичної безпеки працівників правоохоронних органів при здійсненні заходів, які передбачають обмеження свободи громадян.

Так, при затриманні працівники поліції згідно ст. 44 Закону України «Про Національну поліцію» мають право застосувати до такої особи фізичну силу, у тому числі спеціальні прийоми боротьби (рукопашного бою), для забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб.

Водночас, як відмітили представники поліції, законодавством не визначено єдиних критеріїв для застосування фізичної сили органами поліції, а також не врегульовано питання співмірності її застосування. Як наслідок, на практиці працівники поліції з обережністю вдаються до силових прийомів і таким чином наражають себе на небезпеку, отримують тілесні ушкодження. Така нормативна невизначеність процесу застосування фізичної сили також призводить до появи необґрунтованих скарг стосовно поліцейських, їх кримінального переслідування.

У контексті цього питання представники міграційної служби зауважили на відсутності будь-яких засобів особистого захисту під час здійснення ними адміністративних затримань, що ставить під загрозу безпеку їх працівників.

За результатами обговорення зазначеного питання, Регіональною платформою висловлена позиція щодо необхідності розроблення єдиних критеріїв (стандартів) для застосування фізичної сили органами поліції, а також їх запровадження у процес навчання курсантів та підвищення кваліфікації поліцейських з метою адекватного реагування на спротив з боку затриманих та забезпечення особистої безпеки або/та безпеки інших осіб. Також запропоновано передбачити на законодавчому рівні можливість використання уповноваженими посадовими особами, визначеними ст. 262 КУпАП, спеціальних засобів захисту при здійсненні адміністративного затримання.

По другому питанню:

У ході обговорення цього питання безпековими органами висловлено, що мають місце проблеми при затриманні осіб у стані алкогольного/наркотичного сп'яніння.

Зазначена проблема виникла через не врегулювання на законодавчому рівні питань щодо ідентифікації таких осіб, оскільки досить часто вони не можуть повідомити свої анкетні та інші дані для складання протоколу про затримання та вчинення адміністративного правопорушення. Також такий стан затриманих унеможливує належне роз'яснення уповноваженими службовими особами їх процесуальних прав, у тому числі права на захист. Особливо актуальним це питання є при затриманні особи у порядку Кодексу України про адміністративні правопорушення, час затримання обмежений трьома годинами.

Учасники платформи висловили пропозицію визначити у законодавстві механізм ідентифікації осіб, які після затримання не повідомляють свої анкетні дані. Зокрема, проблему ідентифікації осіб можливо вирішити шляхом створення бази (сервісу) для розпізнавання і порівняння обличчя по фото або надання права (доступу) безпековим органам спільно використовувати бази даних (сервіси, реєстри) ДМС у цьому питанні.

Окрім того, представник ВСП вказав на проблему проведення медичного огляду (освідування) на стан наркотичного сп'яніння військовослужбовців під час їх затримання за порушення правил обігу наркотичних засобів.

Зокрема, зазначив, що для здійснення освідування військовослужбовець доставляється до медичного закладу, де його огляд проводиться більше ніж три доби, що позбавляє можливості у передбаченій ч.3 ст. 263 КУпАП строк оформити адміністративні матеріали та забезпечити дотримання прав затриманого.

Вказану проблему, на думку учасників платформи, можливо вирішити шляхом забезпечення медичної частини Військової служби правопорядку відповідними експрес тестами, що дасть змогу оперативно визначати стан наркотичного сп'яніння військовослужбовців та оформляти адміністративні матеріали без порушення їх прав.

Також учасники Регіональної платформи вказали на відсутність у чинному КПК України чіткого законодавчого переліку «уповноважених службових осіб».

На думку учасників, необхідність чіткого законодавчого закріплення поняття та переліку уповноважених службових осіб на затримання обумовлене тим, що у подальшому ставиться під сумнів законність здійснення такого затримання, а отже, і допустимість доказів, отриманих під час огляду одягу та речей, обшуку затриманого, вилучення в нього знарядь злочину тощо.

Учасниками Регіональної платформи висловлена спільна позиція щодо врегулювання у законодавстві, зокрема у статті 3 КПК України, хто відноситься до уповноваженої службової особи, а також визначити це у відомчих документах та посадових інструкціях.

По третьому питанню:

Учасники зустрічі озвучили проблему, яка наявна при інформуванні центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки адміністративного затримання.

Так, відповідно до статті 261 КУпАП уповноважена особа, які здійснила адміністративне затримання має право не повідомляти центр про факт затримання, якщо особа захищає себе особисто або залучила іншого адвоката.

Водночас, представник ВСП вказав, що їх відомчим наказом передбачено обов'язок повідомляти центр про всі випадки адміністративного затримання без виключень і фіксувати таку інформацію у відповідному журналі.

Також безпекові органи вказали, що відсутнє роз'яснення про порядок підтвердження інформації, що затримана особа виявила бажання захищати себе особисто. Ця ситуація призводить до необґрунтованих звинувачень співробітників силових структур в порушенні права на правову допомогу.

Регіональною платформою запропоновано напрацювати загальнодержавний механізм фіксації фактів відмов від призначення захисника центрами БВПД особам, до яких застосовано адміністративне затримання, а також висловлено позицію щодо приведення у відповідність відомчих актів безпекових служб з вимогами Порядку інформування центрів з надання безоплатної вторинної правової допомоги про випадки затримання осіб, затвердженого постановою КМУ від 28 грудня 2011 року №1363 в частині інформування центрів про випадки адміністративного затримання.

Окрім того, представники міграційної служби вказали на проблему забезпечення права затриманих–іноземців на послуги перекладача, оскільки в існуючому реєстрі відсутні перекладачі з багатьох мов. Як наслідок, на практиці, задля забезпечення права на захист іноземців, працівники ДМС змушені вдаватися до особистих зв'язків (знайомств), залучаючи до перекладу фахівців, які відсутні в Довідково-інформаційному реєстрі перекладачів.

За результатами обговорення цього питання, Регіональною платформою надано пропозицію щодо створення єдиної бази сертифікованих перекладачів для надання таких послуг при затриманні осіб, а також удосконалення механізму їх залучення безпековими органами. Також проблему залучення перекладів може вирішити збільшення оплати їх послуг.

Протокол засвідчується підписами координатора Регіональної платформи 14.05.2021 року.

№	ПІБ	Підпис	Назва служби (організації), яку представляє учасник зустрічі
	Бідюк С.В.		Координатор Регіональної платформи в Рівненській області
	Шевчук Л.М.		Секретар засідання РЦ з НБВПД у Рівненській області

